

РЕЦЕНЗИЯ

върху научно-изследователската, учебно-педагогическата, проектантско-реализаторската и експертната дейност на доц. д-р арх. РЕГИНА РАЙЧЕВА, участник в конкурс за заемане на академична длъжност "ПРОФЕСОР" – Област на висше образование: 5. Технически науки, Професионално направление: 5.13. Общо инженерство, Научна специалност „Синтез на архитектурата с другите изкуства, интериор и архитектурен дизайн” за нуждите на катедра „Интериор и дизайн за мебели” при Факултет „Горска промишленост“ на Лесотехнически университет (ЛТУ), София, обявен в ДВ, бр. 58 от 26.07.2016 г. и в Интернет – страницата на ЛТУ на 26.07.2016 г.

Рецензент:

Член-кореспондент на БАН, проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ,

Ръководител на отдел „Инфраструктурни проекти”, Лесотехнически университет, София;

Декан на Архитектурен факултет и Ръководител на катедра „Архитектура и урбанистика“, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Варна.

Рецензията е представена в качеството ми на:

- член на Научното жури, назначено със Заповед N 592 от 26.09.2016 г. на Ректора на Лесотехнически университета (ЛТУ), София, на основание на решение на Факултетния съвет на Факултет „Горска промишленост“ от 20.09.2016 г. с протокол N 5, на катедрен съвет на катедра „Интериор и дизайн за мебели“ от 12.09.2016 г. с протокол N 5 и чл. 66, ал.1 от Правилника за развитието на академичния състав в ЛТУ;
- рецензент по конкурса с решение на Научното жури от първото му заседание, състояло се на 07.10.2016 г.

Рецензията е разработена в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., и последвали изменения и допълнения), Правилника към него и нормативните документи на ЛТУ. Конкурсът за академичната длъжност „Професор” е обявен за нуждите на катедра „Интериор и дизайн за мебели” към Факултет „Горска промишленост“ на Лесотехнически университет, София. По обявения конкурс единствен участник е доц. д-р арх. Регина Райчева, понастоящем редовен „Доцент” в посочената катедра.

1. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Регина Райчева е родена на 27.12.1956 г. Завършва средно образование в 114 Английска езикова гимназия в София през 1975 г. От същата година е студент по специалност „Архитектура“ във ВИСИ, понастоящем УАСГ. Дипломира се през 1980 г.

През 1980-1981 г. работи в Градски народен съвет в Ботевград, а в периода 1981-1998 г. в отдел „Жилищно обзавеждане“ на Технологичния институт „Мебели и обзавеждане“, София.

От 1990 г. работи в Лесотехнически университет, София като асистент. До 1994 г. е старши асистент, а от 1994 до 1999 г. е главен асистент. Обучава се в задочна докторантура и през 1996 г. защитава дисертация и получава научната степен „Кандидат на архитектурните науки“ по действалия тогава ЗНСНЗ – понастоящем – „Доктор по архитектура“ – по ЗРАСРБ. През 1998 г. се хабилитира и получава научното звание „Доцент“ по ЗНСНЗ, понастоящем академичната длъжност „Доцент“ по ЗРАСРБ. От 2003 до 2008 г. е ръководител на катедра „Интерииор и дизайн за мебели“. От 2006 до 2008 г. е хоноруван преподавател в специалност „Архитектура“ на ВСУ „Любен Каравелов“, София, а от 2012 до 2014 г. е хоноруван преподавател в специалност „Архитектура“ в Европейския политехнически университет, Перник.

През периода 1995-1997 г. изучава немски език в Института за изучаване на чужди езици в София, а през 1998-1999 г. – също изучава немски език в Гьоте институт, София. Владее английски, френски и немски език. Работи с компютър и ползва редица програми. Има изключително активна и ползотворна дейност в Лесотехнически университет в продължение на много години като ръководител на международни проекти. Сред артистичните и умения и компетенции са постиженията и в областта на фотографията, участията и в изложби с графични творби и компютърни графики.

Трудовият и стаж е 36 г. към момента на подаване на документи за участие в конкурс за „Професор“.

2. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

В конкурса доц. д-р арх. Регина Райчева представя Списък на цялостната си научна продукция, където коректно и изключително добросъвестно в отделни раздели са обособени публикациите и, свързани с:

- получаването на научната степен „Кандидат на науките“ (по действалия тогава ЗНСНЗ) – днес **образователна и научна степен „Доктор“ (по действащия понастоящем ЗРАСРБ) (А)**;
- получаване на научното звание „Доцент“ (по действалия тогава ЗНСНЗ) – днес **академична длъжност „Доцент“ (по действащия понастоящем ЗРАСРБ) (Б)**;
- представени за участие в конкурса за заемане на **академичната длъжност „Професор“ (по действащия понастоящем ЗРАСРБ) (В)**.

Обект и предмет на анализ и рецензиране е научната и проектантската продукция на арх. Регина Райчева **след получаване** на научното звание „Доцент“- днес „академична длъжност“ „Доцент“ (от 2005 г. до настоящия момент). Броят на публикациите и е общо **98** , а именно:

- Монография - **1 брой**;
- Глава в книга с научно-приложен характер – **1 брой**;
- Учебници; Учебни помагала и Публикувана лекция в електронна учебна платформа – **5 броя**;
- Научни публикации в чуждестранни и български научни списания – **11 броя**;
- Публикации в Сборници от международни и национални научни форуми – **16 броя**;
- Публикации в специализирани издания – **48 броя**;
- Научно-популярни публикации – **16 броя**.

Рецензентът приема да рецензира всичките публикации, без една – **N 39 в раздел „Публикации в специализирани издания“**, защото е разработена и публикувана в съавторство с кандидата в конкурса.

Публикациите **отговарят** на профила на катедрата и учебните дисциплини преподавани от доц. Регина Райчева. Те са **отпечатани** в авторитетни научни издания, благодарение на което са станали достояние на научната общност в страната и чужбина, на студентите, и на всички, които имат отношение към проблемите на интериора.

Разработените научни трудове и проектни разработки представят доц. д-р арх. Регина Райчева автора като задълбочен и зрял изследовател и проектант. Те са свидетелство за познаване на теорията и практиката в изследваната област. В тях авторът показва способност да анализира

проблеми, да прави обобщения и изводи с научни и научно-приложни приноси.

3. ОТРАЖЕНИЕ НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА КАНДИДАТА В ЛИТЕРАТУРАТА (ИЗВЕСТНИ ЦИТИРАНИЯ)

Съгласно представената справка от доц. д-р арх. Регина Райчева, нейни научни публикации са цитирани **56 пъти**, които са надлежно удостоверени и представени в конкурса. Цитиранията на част от научната продукция на кандидата са показателни за познаване на творчеството и сред научната общност.

4. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА КАНДИДАТА

4.1. УЧЕБНО-ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

(работа със студенти и докторанти)

Доц. д-р арх. Регина Райчева участва активно в учебно-преподавателската работа – повече от две десетилетия нейният творчески път е свързан със специалности в катедра „Интерииор и дизайн за мебели“ при факултет „Горска промишленост“ на Лесотехнически университет, София. (Катедра „Интерииор и дизайн за мебели съществува от 21 години, откогато съществува и специалността „Инженерен дизайн“).

Само през учебната 2015-2016 учебна година тя е водила занятия (лекции и упражнения) в бакалавърска и магистърска степен на редовно и задочно обучение по 6 дисциплини, от които 4 самостоятелни и в 2 – извежда избираеми Модули. Сред тях са дисциплините: „Вътрешна архитектура“, „Стилове в интериора и мебелите“, „Проектиране на интериор на уникални обекти“, „Дизайн на авангардни мебели“, „Проектиране на стилев интериор“ и др.

За приключила 2015-2016 учебна година общата и аудиторна и извънаудиторна заетост приравнена в упражнения е 431 часа. Учебната и заетост показва устойчивост през последните 5 учебни години. Тя провежда учебни практики, семестриални изпити, участва в държавни изпитни комисии. Била е ръководител на над 90 дипломанти от различни специалности: „Интерииор и дизайн за мебели“, „Инженерен дизайн“, „Технология на дървесината“, „Дървообработване и производство на мебели“ и др. Ръководител е и на 2-ма успешно защитили докторанти. Учебната заетост на доц. д-р арх. Регина

Райчева (основно лекционни курсове, както и курсове за упражнения, и ръководство на дипломанти и докторанти) отговаря напълно, по мое мнение, на изискванията за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ – дейността е удостоверена със Служебна бележка от Деканата на факултет „Горска промишленост“ на Лесотехнически университет, София.

4.2. НАУЧНА И НАУЧНО-ПРИЛОЖНА ДЕЙНОСТ

Най-значимите трудове на доц. д-р арх. Регина Райчева са монографията, учебниците, учебните пособия, статиите в реферирани издания, както и участията и в научно-изследователски и образователни проекти.

Монографията **„Архетипи в историческото развитие на мебелите“**, Авангард Прима С., 2014, 186 стр. разглежда и дефинира понятието „архетип“ при мебелите и развитието на различните „архетипи“ по функционални групи мебели от античността до съвременното. В **„Наръчник на предприемача от дървообработващата и мебелната промишленост“**, Авангард Прима С., 2008, 300 стр. доц. д-р арх. Регина Райчева е автор на глава втора – **„Проектиране и дизайн“** (от стр. 9 до стр. 17) – в този труд са анализирани въпросите за професионалната квалификация на дизайнерите и е изявена ролята им за развитието на промишлеността. В учебника **„История на интериора и мебелите“**, Мартилен, С., 1999, 128 стр. обхваща историческото развитие на интериора и мебелите от втората половина на XIX век до наши дни. Включени са редица стилове. С богатото си съдържание материалите в учебника формират широка култура у студентите по инженерен дизайн. **„Стилове в интериора и мебелите“**, Мартилен, С., 2012, 140 стр. е учебник, в който са систематизирани широк кръг от исторически, архитектурни, археологически, антикварни и др. данни и е разгледан приносът на творци от различни специалности и школи в тази област.

Особено високо оценявам работата на арх. Райчева като ръководител и координатор на международни образователни проекти – общо 5 участия по различни програми с участие на студенти и преподаватели от много страни.

Внимание заслужава и работата на кандидата в разработването на научни проекти – 2 броя. Първият от тях – „Архитектурно и дизайнерско оформление и интериорно озеленяване на обществени пространства“ не се рецензира, защото е работен в съавторство, но вторият - участието и като експерт в разработването

на Учебен модул - „Стилове в интериора и мебелите“, разработен от ОП „Развитие на човешките ресурси“ оценявам високо, като съвременен метод и актуална постановка в образователния процес.

4.3. ВНЕДРИТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

В този раздел се анализира **проектантската и реализаторската работа** на доц. д-р арх. Регина Райчева, включваща преди всичко инвестиционни проекти за функционално-планови решения за преустройство и обзавеждане на апартаментни жилища и на обекти с обществено предназначение. Впечатляващи са интериорните решения на кандидата в конкурса за дневни, спални, кабинети и бани, реализирани в редица съвременни жилища – в тях личи майсторството на твореца в тази сложна проектантска дейност. В своите реализации арх. Регина Райчева демонстрира висок професионализъм – от овладяната функционално-планова и обемно-пространствена композиция до изисканите, проектирани и реализирани с много вкус и талант интериорни решения.

4.4 НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ И ПРИНОСИ (научни, научно-приложни, практически)

Със своята научна продукция доц. д-р арх. Регина Райчева прави приноси с **научен, научно-приложен и практически характер.**

Научните приноси на кандидата в конкурса се отнасят до следните области:

- *Изследване на историята на архитектурата – установени и анализирани са принципи на развитието на композицията на основни архитектурни обекти, в т. ч. развитието на конструкциите, архитектурния детайл, включването на нови материали и др.;*
- *Изследване на националното архитектурно наследство – установени са основни закономерности на композицията, функционалното изграждане и конструкциите на сградите;*
- *Изследване в областта на историята на мебелите – класифицирани и систематизирани са стиловете мебели;*
- *Дефиниране на понятието „архетип“ и др.*

Научно-приложните приноси се свеждат до:

- Установяване на тенденциите и насоките на развитие на съвременния детайл;
- Анализирание на педагогическите и методологическите аспекти на работа в група и др.

Практическите приноси включват:

- Участие в съставянето на първия учебен план на новата специалност „Инженерен дизайн“ („Интериор и дизайн за мебели“), стартирала през 1995 г.;
- Спечелване на редица международни образователни проекти по програмите – Темпус, Сократ, Еразъм и Еразъм + в продължение на повече от 15 години (от учебната 2000/2001 до 2015/2016 г.);
- Въвеждане на нови методи на работа (клаузури и обсъждане на резултатите от тях; представяне на семестриални проекти с Power Point презентация, анализ на архитектурни обекти чрез 3D модели и др.).

ОБООБЩЕНО : Характерът на научните приноси на кандидата могат да се отнесат към:

- обогатяване на съществуващите знания;
- приложение на научни постижения в практиката.

5. ОЦЕНКА НА ЛИЧНИЯ ПРИНОС НА КАНДИДАТА

Монографията „Архетипи в историческото развитие на мебелите“ (2014) в обем от 186 стр. е разработена самостоятелно от автора. Двата учебника „История на интериора и мебелите“ (1999) в обем от 128 стр. и „Стилове в интериора и мебелите“ (2013) в обем от 140 стр. също са разработени самостоятелно. Следователно най-значимите трудове на кандидата са лично дело.

6. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Познавам доц. д-р арх. Регина Райчева лично повече от две десетилетия, като работещи в един университет, макар и в различни факултети и катедри. Смятам, че тя е ерудиран и утвърден университетски преподавател с продължителен педагогически стаж. Доктор по архитектура е от 1996 г., а първа

хабилитация „Доцент“, по действащия тогава Закон за научните степени и научните звания, получава през 1998 г.

Цялостното и творчество е концентрирано върху широк кръг от проблеми, които са проучени достатъчно задълбочено. Публикувала е завидна по количество и качество научна продукция у нас и в чужбина. Над 85 % от публикациите и са разработени самостоятелно. Проектантската практика безспорно дава самочувствие и е много важно условие в работата на един педагог – да покаже на студентите, наред с творбите на други български и чуждестранни архитекти, какво е проектирал и реализирал и той самия, да изяви позиция, стъпвайки на своето архитектурно творчество – това прави успешно и доц. д-р арх. Регина Райчева. Познавам я като отличен проектант.

Съвместните ни научни публикации и проекти с кандидата в конкурса имат твърде малък относителен дял в богатото научно творчество на арх. Регина Райчева – те заемат много малко процент от нейната научна продукция, и тези работи са 1 научен проект и 1 публикация в специализирано издание, които изключих от полето на рецензираните работи.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В конкурса са спазени изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) както по отношение на обявяването му, както и по отношение на представените материали. Научната и проектантската дейност на доц. д-р арх. Регина Райчева съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника към него в тази област и нормативните изисквания на Лесотехнически университет.

Нещо повече – от представеното Справка за научната, преподавателската и експертната дейност (**Приложение 8**) предложената и защитена научна продукция на кандидата в конкурса **надхвърля в количествено отношение критериите за заемане на академична длъжност „Професор“** – наукометричните показатели на доц. д-р арх. Регина Райчева са по-високи от приетите минимални изисквания в Лесотехнически университет. Например – при необходимост да бъде титуляр на 1 дисциплина - тя е на **6**, при авторство на 1 учебна програма – тя е разработила **6**, при минимум 2 учебни пособия – тя е разработила **3**, при изискване за издаване на 1 учебник – тя има **2**, при участие в създаване на 1 нова бакалавърска и магистърска специалност (програма) – тя

има 2, при успешно защитили минимум 1 докторант – тя има 2, при минимум общо 30 публикации – само научните и публикации са над 70, или повече от два пъти. Списъкът от критерии и тяхното изпълнение могат да бъдат продължени.

В качествено отношение разработената, публикувана и предложена научна продукция е също впечатляваща – нова е публикувана статия в издание с импакт фактор и статии в реферирани научни издания, публикувани учебници и учебни пособия, сериозно участие в преподавателската дейност на катедрата и факултета, значима експертиза чрез активното и участие в международни проекти, разработени инвестиционни проекти и др.

С цялостната си работа доц. д-р арх. Регина Райчева е била, е понастоящем, а нямам съмнения, че ще бъде и в бъдеще, истински посланик на Лесотехнически университет на научно-педагогическия фронт у нас в чужбина.

Това ми дава основание да направя извода, че тази хабилитация е в известен смисъл закъсняла – арх. Райчева Райчева с цялостната си дейност (научна, педагогическа, проектантска и експертна) покрива по мое мнение, образа на професора и би трябвало да заеме тази академична длъжност преди години ! Не мога да не отбележа и изключителната самодисциплина и акуратност в подреждането, и високата култура в представените за рецензиране материали в конкурса – добросъвестно маркирани и отлично подредени.

Предвид всичко гореизложено оценявам високо научната, учебно-преподавателската, проектантската и експертната работа на арх. Райчева, нейният висок професионализъм, лични качества – работоспособност, доброжелателност, творческа активност и с убеденост давам своя положителен вот, и предлагам доц. д-р арх. РЕГИНА РАЙЧЕВА да бъде избрана и заеме академичната длъжност „ПРОФЕСОР” по Професионално направление: 5.13. Общо инженерство, Научна специалност: „Синтез на архитектурата с другите изкуства, интериор и архитектурен дизайн”.

Рецензент:

(Член-кореспондент на БАН, проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ,
Чуждестранен член на Руската академия на архитектурата и строителните науки)

София, 21.11.2016 г.